

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29.07.1976, sp. zn. 3 Cz 41/76, ECLI:CZ:NS:1976:3.CZ.41.1976.1

Číslo: 26/1979

Právní věta: Návrh spoluvlastníka (spoluvlastníků) na zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví nelze zásadně zamítnout. Pokud by však vzhledem k okolnostem případu bylo zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví v rozporu se zásadami občanskoprávních vztahů, jak je uvádějí článek VII a článek VII o. z., může soud na návrh na zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví zcela výjimečně zamítnout. Použití ustanovení § 141 a § 142 o. z. (jakož i § 492 odst. 1 o. z.) nebrání skutečnost, že jedním z podílových spoluvlastníků je stát.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 29.07.1976

Spisová značka: 3 Cz 41/76

Číslo rozhodnutí: 26

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Podílové spoluvlastnictví, Rozhodnutí soudu

Předpisy: 99/1963 Sb. § 155 40/1964 Sb. čl. VI

čl. VII

§ 141

§ 142

§ 21

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 26/1979 sb. rozh.

Návrh spoluvlastníka (spoluvlastníků) na zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví nelze zásadně zamítnout.

Pokud by však vzhledem k okolnostem případu bylo zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví v rozporu se zásadami občanskoprávních vztahů, jak je uvádějí článek VII a článek VII o. z., může soud na návrh na zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví zcela výjimečně zamítnout.

Použití ustanovení § 141 a § 142 o. z. (jakož i § 492 odst. 1 o. z.) nebrání skutečnost, že jedním z podílových spoluvlastníků je stát.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 29. 7. 1976, [3 Cz 41/76](#))

Navrhovatelka se domáhala zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví k domu čp. 647 v P.-V. se stavební parcelou č. 330, jež údajně byly ve spoluvlastnictví navrhovatelky a odpůrce – čs. státu. Navrhovala, aby tyto nemovitosti byly přikázány do vlastnictví státu a aby bylo odpůrci uloženo zaplatit jí odpovídající peněžitou částku jako náhradu jejího spoluvlastnického podílu.

Za odpůrce navrhoval finanční odbor obvodního národního výboru, proti němuž byl návrh navrhovatelky podán, zamítnutí návrhu a uváděl, že není ochoten nemovitost převzít a vyplatit navrhovatelce náhradu.

Obvodní soud pro Prahu 2 bez provádění zjištění a dokazování rozsudkem rozhodl tak, že se podílové spoluvlastnictví účastníků zrušuje nařízením prodeje uvedených nemovitosti. Poukazoval na ustanovení § 142 o. z. a uváděl, že návrhu na zrušení podílového spoluvlastnictví je nutno vždy vyhovět a že v daném případě jiný způsob vypořádání nepřichází v úvahu, když rozdělení nemovitostí podle výše podílů tu není zřejmě možné a žádný z podílových spoluvlastníků nemovitosti v celém rozsahu nechce.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že uvedeným rozsudkem soudu prvního stupně, který nabyl právní moci, byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Soudy jsou v občanském soudním řízení povinny (§ 6, § 120 odst. 1 a § 153 odst. 1 o. s. ř.) zjistit skutečný stav věci co nejučelněji a nejuplněji a z takto zjištěného stavu při rozhodování vycházet. V projednávané věci se však soud prvního stupně spokojil jen s velmi stručnými přednesy účastníků a aniž by prováděl jakékoliv dokazování vyhověl návrhu a zrušil podílové spoluvlastnictví nařízením prodeje společných nemovitostí účastníků.

Soud prvního stupně především nezjistil, zda nemovitosti, které byly předmětem tohoto řízení, jsou náležitě identifikovány, zda vůbec jsou v podílovém spoluvlastnictví, kdo jsou jejich spoluvlastníky a v jakém poměru. Spokojil se jen s údaji navrhovatelky a neodstranil ani rozpor v těchto údajích, když navrhovatelka sice uváděla, že spoluvlastníkem nemovitostí je stát a že jejich správcem je obvodní podnik bytového hospodářství, návrh však podávala proti obvodnímu národnímu výboru.

Jestliže navrhovatelka tvrdila, že spoluvlastnický podíl na této nemovitosti je ve státním socialistickém vlastnictví, pak soud měl mít na zřeteli ustanovení § 2 vyhlášky č. 104/1966 Sb., /1/ podle něhož měly jednotlivé státní organizace jen správu majetku, který je ve státním socialistickém vlastnictví (národního majetku). Vlastníkem takového majetku je stát. Návrh na zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví musí směřovat proti spoluvlastníkům, takže organizace, která má jen správu národního majetku, nemůže být sama v takovém řízení pasívně legitimována, i když v něm jménem státu jedná.

Podle ustanovení § 142 o. z. zruší soud podílové spoluvlastnictví, nedojde-li o tom mezi spoluvlastníky k dohodě, k návrhu spoluvlastníka (spoluvlastníků) a provede vypořádání některým ze způsobů uvedených v tomto zákonném ustanovení.

Ze znění § 142 o. z., zejména i v souvislosti se zněním důvodové zprávy k občanskému zákoníku (k zákonu č. 40/1964 Sb.), podle níž vztahy mezi spoluvlastníky mají mít ráz soudružských vztahů, lze dovodit, že zásadně nemá být zamítnut návrh na zrušení podílového spoluvlastnictví. 2)

Nelze však vyloučit, že zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví může být v konkrétním případě v rozporu s pravidly socialistického soužití (čl. VI o. z.) nebo takový návrh na zrušení a

vypořádání může znamenat zneužití tohoto práva na úkor společnosti nebo spoluobčanů (čl. VII o. z.), zejména ostatních spoluvlastníků. Vztahy mezi podílovými spoluvlastníky mají tedy mít ráz soudružských vztahů a mají se současně řídit pravidly socialistického soužití. Pokud by bylo zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví v rozporu se zásadami občanskoprávních vztahů, jež vyplývají ze základních článků občanského zákoníku, zejména čl. VI a čl. VII o. z., pak by bylo možné návrh zamítnout, i když by se tak mělo stát jen zcela výjimečně.

Ustanovení § 142 o. z. upravuje především vztahy mezi občany. Jeho použití však nelze vyloučit ani tam, kde např. stát vstoupil do občanskoprávního vztahu tím, že se stal vedle občanů rovněž spoluvlastníkem věci. Lze tedy také provést zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví mezi státem jako jedním ze spoluvlastníků a ostatními spoluvlastníky - občany, a to především dohodou. Nedojde-li k dohodě, lze požádat o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví soud. Opačný závěr nelze přesvědčivě dovodit u jiných zákonných ustanovení (např. o správě národního majetku).

Bude proto třeba, aby v projednávané věci soud prvního stupně, vycházející z právního názoru shora vyloženého (§ 243 odst. 1 o. s. ř.), doplnil řízení a náležitě zjistil všechny skutečnosti, které by mohly být rozhodné pro posouzení věci.

Byl proto rozsudkem soudu prvního stupně, který nabyt právní moci, porušen zákon v ustanoveních § 5, § 6, § 43, § 79 odst. 1, § 120 odst. 1 a § 153 odst. 1 o. s. ř. v souvislosti s ustanoveními § 142 a § 492 odst. 1 o. z. Tento rozsudek byl proto zrušen (§ 242 odst. 2 o. s. ř.) a věc vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí (§ 243 odst. 1 o. s. ř.)

1) Srov. nyní § 2 vyhlášky č. 156/1975 Sb. o správně národního majetku.

2) Srov. i odůvodnění rozhodnutí uveřejněného pod č. 4/1966 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR.